

SABIE DE FUNCȚIONAR DE RANG ÎNALT DIN SECOLUL AL XIX-LEA. RESTAURARE ȘI CONSERVARE

Sorina Parchirie

Sabia, armă individuală, a stat alături de om de-a lungul istoriei. A fost făurită pentru a fi folosită în luptele corp la corp, la lovit, împuns și a făcut parte din ținuta militară a ofițerilor.

Sabia, în comparație cu spada, are o lamă lungă, zveltă, ușoară, curbată (în cele mai multe cazuri) și este prevăzută cu un singur tăiș pe partea exterioară a curbării. În Extremul Orient mânerul sabiei este curbat sau înclinat în sens invers curbării lamei.¹

Producerea spadelor și a săbiilor reprezenta o muncă ce necesita numeroase cunoștințe de metalurgie a fierului, de la reducerea minereului, până la obținerea aliajului adecvat cerințelor și solicitărilor, cărora trebuia să le răspundă arma finită.

În lucrările de specialitate, de metalografie, se menționează că o lamă de spadă sau de sabie este realizată dintr-o combinație de fier bogat și oțel sărac în carbon, deoarece trebuia să fie de duritate mare, dar nu casantă, ci elastică și rezistentă la lovirea din diferite unghiuri.²

Piesa care face obiectul acestei lucrări este o sabie de funcționar de rang înalt (dagă) din secolul XIX. Sabia face parte din Colecția de arme a Muzeului de Istorie din Sighișoara.

Acest articol prezintă piesa din punct de vedere artistic, dar și din punctul de vedere al materialelor și al tehnicilor de confecționare.

---

¹ <http://www.criminalistic.ro/tipuri-de-arme-albe/>, accesat la data de 26.08.2016.

² Z. K. Pinter, *Spada și sabia medievală în Transilvania și Banat, (sec. IX-XIV)*, Editura Banatica, Reșița, 1999.

Lungimea totală a piesei este de 97 cm. Lama acesteia a fost confecționată din oțel, iar tehnica de obținere a formei actuale a fost prin forjare, batere cu ciocanul, până la omogenizarea și scoaterea impurităților din material, apoi șlefuită.

Garda dreaptă este din alamă și are capetele răsucite spre mâner. Deasupra gărzii este fixat un disc curbat spre lamă care prezintă trei perforații. Există posibilitatea ca pe acest disc să fi fost montată o stemă sau un blazon. Apărătoarea pentru pumn este ornamentată prin gravare cu un șarpe, care este încolăcit pe o tulpină cu frunze și flori și se termină cu un buton ce reprezintă un cap de leu, pe al cărui gât sunt gravate motive florale. Mânerul, propriu-zis, a fost confecționat din lemn și pe ambele părți s-au aplicat plăcuțe din os.

La verificarea stării de conservare s-a constatat că piesa prezenta praf și murdărie aderentă. Pe suprafața din alamă sunt prezenți produși de coroziune specifici cuprului, iar pe lama din oțel se aflau produși de coroziune specifici fierului din aliaj, de culoare brun- neagră.

Pentru stoparea procesului de coroziune și pentru a reda imaginea de altădată a obiectului, piesa a fost supusă restaurării, fiind dezasamblată în părți componente, operațiune desfășurată cu multă grijă.

Piesele au fost degresate cu acetonă, aplicată în scop de protecție, pentru îndepărtarea gresărilor anterioare. Lama din oțel a fost curățată cu perie rotativă, lustruită cu pâslă și conservată cu lac Paraloid B 72, în toluen. Garda și elementele din alamă au fost curățate în acid formic 10 %, combinată cu perieri sub jet de apă, cu lână de oțel și cu peria din fibră de sticlă, apoi degresate cu acetonă și conservate cu lac Paraloid B72 în toluen.

Pe o parte a mânerului, plăcuța ornament din os lipsea. În locul ei, s-a realizat din os o plăcuță asemănătoare celei originale. Piesa a fost asamblată și expusă în cadrul Colecției de arme a Muzeului de Istorie.

Toate intervențiile acestea au fost realizate, respectând normele restaurării și ale conservării.

Senior clerk saber from 19th Century. Restoration and conservation (Summary)

The article begins with a definition of the object, a saber; also, it presents the materials and the technique which were used for making this object. Then it presents a senior clerk saber from 19th Century, an exhibit, which completes the collection of weapons from History Museum of Sighișoara.

In continuation, this article describes every aspect of the object. For example, the total length of the piece measures 97 cm. The blade was made of steel. The guard, made of brass, was decorated with an engraved snake, coiled on a stem with leaves and flowers. It is a button too, that represents the head of a lion, on whose neck are engraved floral motifs. Besides the blade and the guard of the sword, the hilt, another important component, was made of wood.

Taking into account all these aspects, this article emphasizes the restoring method which was proposed for the object and, also, it points out the materials and the techniques which were used. Such as, the object had to be disassembled into component parts, the pieces were degreased with acetone for removing the grease, the steel blade was cleaned with rotating brush, polished and preserved, using Paraloid B 72. The guard, the brass and the other components were cleaned by using 10% formic acid, combined with brushing under the running water. Moreover, a decorative plate, made of bone, was missing. It was reconstituted according to the original one.

All these interventions were made by respecting the rules of restoration and conservation of the objects.

Cuvinte cheie: sabie de funcționar de rang înalt, secolul al XIX-lea, coroziune, restaurare, conservare.

Keywords: senior clerk saber, 19th Century, corrosion, restoration, conservation.

Anexa

Foto 1: Sabie sec. XIX, înainte de restaurare

Foto 2: Detaliu sabie, înainte de restaurare

Foto 3: Detaliu sabie, înainte de restaurare.

Foto 4: Detaliu sabie, după restaurare

Foto 5: Detaliu sabie, după restaurare.

Foto 6: Sabie sec. XIX, după restaurare.